

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม ของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี

ปณณทัต ดันธนปัญญากร^{1*} ทศนพรพรณ เวชศาสตร์² นลพรพรณ ชันติกุลานนท์³

ศศิวิมล จันทรมาลี⁴ อภิเชษฐ์ จำเนียรสุข⁵

Received : February 21, 2023

Revised : July 24, 2023

Accepted : August 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม (*Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.) ของประชาชน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 689 ราย คัดเลือกตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 55.1) ทศนคติต่อการใช้พืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.0) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.9) และความถี่ต่อการใช้พืชกระท่อมโดยใช้แบบประเมิน ASSIST อยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 89.7) นอกจากนี้ความชุกของการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชาย (AOR= 2.98, 95% CI= 1.55-4.74, p=0.007) อายุ 25-59 ปี (AOR= 2.81, 95% CI= 1.16-6.76, p=0.021) ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม (AOR= 2.04, 95% CI= 1.06-3.98, p=0.007) ทศนคติต่อการใช้พืชกระท่อม (AOR= 1.62, 95% CI= 1.06-2.94, p=0.030) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (AOR= 2.89, 95% CI= 1.40-5.95, p=0.004) ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการป้องกัน และควบคุมในการใช้พืชกระท่อมให้เหมาะสม และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย จิตใจ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อออกมาตรการ ข้อกำหนดทางสังคมเกี่ยวกับลดการใช้พืชกระท่อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: ความชุก ประชาชน พืชกระท่อม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล: phannathat.tan@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อีเมล: tassanapan.wes@sru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล: nonlapan.khan@vru.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล: sasivimol.chan@vru.ac.th

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล: apichet.jum@vru.ac.th

* ผู้นิพนธ์หลัก อีเมล: phannathat.tan@vru.ac.th

PREVALENCE AND FACTORS RELATED TO KRATOM USE AMONG PEOPLE AGED 18 YEARS AND OLDER LIVING IN BAN KRACHAENG COMMUNITY OF PATHUMTHANI PROVINCE

Phannathat Tanthanapanyakorn^{1*} Tussanapun Weschasat² Nonlapan Khantikulanon³
Sasiwimol Chanmalee⁴ Apichet Jumneansuk⁵

Abstract

The research was a cross-sectional analytical study aimed to investigate the prevalence and related factors with kratom use among people (*Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.). The sample included 689 people, both male and female aged 18 years or more, living in Ban Krachaeng community of Pathum Thani province selected through simple random sampling. The data were collected by using a questionnaire and were analyzed by using descriptive statistics and multiple logistic regression analysis. The results showed that the majority of the samples had a high level of knowledge of kratom (55.1%), a moderate level of attitudes towards kratom use (66.0%), a moderate level of environmental factors (55.9%), and a low level of risks from kratom use by using ASSIST assessment (89.7%). In addition, the prevalence of kratom use among people aged 18 years and older was 23.2%. The factors statistically significantly related to kratom use included male (AOR= 2.98, 95% CI= 1.55-4.74, $p=0.007$), the age of 25-59 years (AOR= 2.81, 95% CI=1.16-6.76, $p=0.021$), knowledge of kratom (AOR= 2.04, 95% CI= 1.06-3.98, $p=0.007$), attitudes towards kratom use (AOR= 1.62, 95% CI= 1.06-2.94, $p=0.030$) and environmental factors (AOR= 2.89, 95% CI= 1.40-5.95, $p=0.004$). The results of this study can be used to plan for prevention and control of the appropriate kratom use and reduce the impact on physical, and mental health problems. It can also be used to lay down measures and social regulations on reducing the use of kratom to an appropriate level.

Keywords: Prevalence, People, Kratom, Factors related to kratom use

¹ Assistant Professor, Department of Public Health, Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail: phannathat.tan@vru.ac.th

² Lecturer, Faculty of Science and Technology, Surat Thani Rajabhat University, e-mail: tassanapun.wes@sru.ac.th

³ Lecturer, Department of Environmental Health, Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail: nonlapan.khun@vru.ac.th

⁴ Lecturer, Department of Environmental Health, Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail: sasiwimol.chan@vru.ac.th

⁵ Lecturer, Department of Public Health, Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail: apichet.jum@vru.ac.th

* Corresponding Author, e-mail: phannathat.tan@vru.ac.th

บทนำ

พืชกระท่อม (*Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.) จัดเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นพืชพื้นเมืองของประเทศไทยและมาเลเซีย สามารถพบได้ในเขตร้อนและกึ่งร้อนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปแอฟริกา (Grundmann, 2017) ซึ่งในสมัยโบราณมีการใช้พืชกระท่อมเพื่อรักษาการติดเชื้อในลำไส้ บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดไข้ บรรเทาอาการไอ และท้องร่วง โดยใช้ใบสด หรือใบแห้งนำมาเคี้ยว สูบ หรือชงเป็นน้ำชา (Charoenratana, et al, 2021) นอกจากนี้ยังมีการใช้กระท่อมในกลุ่มของผู้ใช้แรงงาน เพื่อลดความรู้สึกเมื่อยล้า และใช้เพื่อลดอาการขาดยาจากสิ่งเสพติดอื่น เช่น ผีนมร้อน เป็นต้น เนื่องจากมีผลข้างเคียงน้อยกว่ามอร์ฟีนเมื่อใช้ในระยะเวลาที่จำกัด ตลอดจนใช้แทนแอมเฟตามีน (ยาบ้า) เพื่อเพิ่มพลังกำลัง ซึ่งในปัจจุบันพบว่า มีการใช้กระท่อมในหลายประเทศทั่วโลกเกินกว่าขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่พบพืชชนิดนี้ (Swogger et al, 2022) กระท่อมยังเป็นพืชที่ใช้ในการบรรเทาอาการเจ็บปวด จากการศึกษาในลักษณะ In vitro และ In vivo สนับสนุนการมีคุณสมบัติบรรเทาอาการปวดของทั้งสารสกัดของพืชกระท่อม และสารที่เป็นองค์ประกอบหลักจากพืชกระท่อมซึ่งมีฤทธิ์ลดปวดคล้ายคลึงกับสารในกลุ่มฝิ่น คือ ไมตรากัยนิน (Mitragynine) เป็นสารอัลคาลอยด์ที่พบในพืชกระท่อม (Eastlack et al, 2020)

การควบคุมการใช้พืชกระท่อมตามกฎหมายปี พ.ศ. 2486 ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่ประกาศควบคุมการใช้พืชกระท่อมโดยตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2486 ซึ่งระบุนำปลูก และครอบครอง รวมทั้งห้ามจำหน่าย และเสพใบกระท่อม ต่อมาในปีพ.ศ. 2522 กระท่อมเป็นพืชเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และในปีพ.ศ. 2564 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2564 เป็นต้นไป ซึ่งประกาศดังกล่าวมีผลให้พืชกระท่อมไม่ถูกควบคุมเป็นยาเสพติดให้โทษ โดยประชาชนทั่วไปสามารถใช้พืชกระท่อมด้วยการเคี้ยวใบ การต้มน้ำกระท่อม หรือชงชากระท่อมดื่มได้ตามวิถีท้องถิ่น และนับตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2564 ได้มีการยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ห้ามใช้พืชกระท่อมเป็นส่วนผสมของอาหารแล้ว ปัจจุบันจึงสามารถใช้พืชกระท่อมในการประกอบอาหาร หรือต้มน้ำกระท่อมในเชิงอุตสาหกรรมได้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุข, 2564)

การใช้พืชกระท่อมจึงนับเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน เนื่องจากพืชกระท่อมเป็นพืชที่มีการปลูกมาก นำไปสู่ปลูกเพื่อผลิตและจำหน่าย จนปัจจุบันนี้ประชาชนเสพติดการใช้พืชกระท่อมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดอาการทางจิตและประสาท ซึ่งโรคดังกล่าวเป็นกลุ่มโรคทางจิต (Assanangkornchai & Sainamg, 2020) การใช้พืชกระท่อมในปริมาณมาก และต่อเนื่องอาจทำให้เกิดอาการปากแห้ง ปัสสาวะบ่อย เบื่ออาหาร ท้องผูก หากบริโภคไปนาน ๆ อาจทำให้ติดได้ (Ahmad & Aziz, 2012) โดยเฉพาะในผู้ที่มีโรคประจำตัว สารไมทราจินีนจะมีผลกระทบต่อร่างกายของผู้ใช้พืชกระท่อม ได้แก่ มีอาการนอนไม่หลับ คลื่นไส้อาเจียน ผิวน้ำคั่งคั่ง บางรายที่ใช้มากเกินไปอาจพบอาการแขนกระตุก ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ บางรายอาจเกิดอาการก้าวร้าว หวาดระแวง เห็นภาพหลอน พูดไม่ค่อยรู้เรื่อง เมื่อไม่ได้เสพอาจเกิดอาการขาดยา จะทำให้ร่างกายไม่มีแรง อ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้ ปวดเมื่อยตัว (Prozialeck et al, 2019) นอกจากนี้การใช้พืชกระท่อมอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดจากการไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้ได้ และส่งผลกระทบต่อปัญหาทางสังคมที่อาจตามมาเนื่องจากอาการหลอนของผู้ใช้ในเชิงเสพติดได้ (Grundmann et al, 2022)

ชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี มีประชากรรวมทั้งหมด 3,312 คน แยกเป็นเป็นเพศชาย 1,614 คน เพศหญิง 1,698 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแซง, 2565) ซึ่งชุมชนมีพื้นที่ปลูกพืชกระท่อม

เป็นจำนวนมาก เป็นที่นิยมปลูกเพื่อไว้ใช้ในครัวเรือน และจำหน่าย ดังนั้นจึงทำให้โอกาสที่ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าถึงพืชกระท่อมได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ตามท้องตลาด และท้องถนนต่างก็มีความเสรีในการขาย และจำหน่ายพืชกระท่อม สอดคล้องกับการผ่อนปรนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพืชกระท่อมได้มากยิ่งขึ้น และทำให้เสพติดส่งผลเสียต่อสุขภาพ หากใช้ติดต่อกันนาน ๆ และในปริมาณมาก ทำให้อาจเกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาน้อยเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อม โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมของประชาชนในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผน ออกมาตรการควบคุมการใช้พืชกระท่อมอย่างเหมาะสม ตลอดจนการออกแบบโปรแกรมในการลดการใช้พืชกระท่อมต่อไป

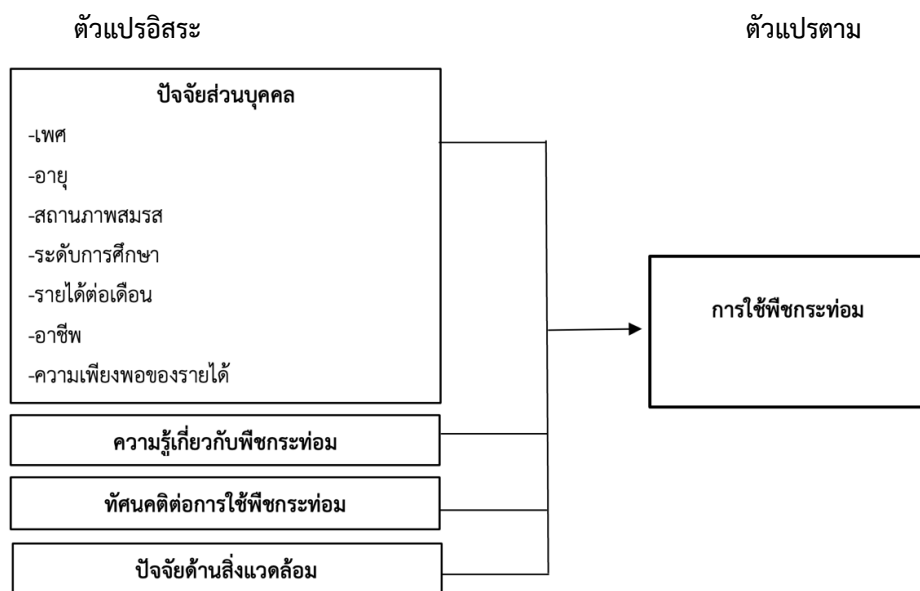
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Cross-sectional analytical study) ประชากร คือ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 3,312 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแซง, 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จำนวน 689 ราย ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณค่าสัดส่วนแบบทราบขนาดประชากร (Daniel, 1995) กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าสัดส่วนของการบริโภคน้ำกระท่อม เท่ากับ 0.5 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05 โดยการศึกษานี้มีเกณฑ์การคัดเข้า ได้แก่ 1) เป็นประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี 2) มีความสมัครใจยินดีให้สัมภาษณ์และเก็บข้อมูล และ 3) ไม่มีโรคประจำตัว และปัญหาทางสุขภาพจิตที่เป็นอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างซึ่งถือว่าทุกๆ หน่วย หรือทุกๆ สมาชิกในประชากรมีโอกาสจะถูกเลือกเท่า ๆ กัน ทำการคัดเลือกโดยใช้ตารางเลขสุ่มที่กำหนดขึ้นจากคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยกำหนดหมายเลขประจำตัว (หมายเลข 1-3312) ให้แก่สมาชิกทุกหน่วยในประชากร หากตัวอย่างที่สุ่มได้มีลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเข้า ผู้วิจัยจะเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไปแทน

สำหรับกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ทฤษฎี KAP (Schwartz, 1975) ซึ่งเป็นทฤษฎีประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปรที่มีความสำคัญ คือ ความรู้ (Knowledge) ทศคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Practice) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยเครื่องมือการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบไปด้วย 6 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มีข้อความทั้งหมด 7 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยคำถามแบบปลายเปิด-ปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และความเพียงพอของรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพิชกระท่อม ผู้วิจัยดัดแปลงแบบสอบถามของกิตติศักดิ์ เหมือนดาว (2564) ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบจำนวน 10 ข้อ โดยให้เลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน หากตอบ “ถูก” ได้ 1 คะแนน หรือหากตอบ “ผิด” ให้ 0 คะแนน การแปลผลคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1971) ได้แก่ คะแนน 0-5 คะแนน (น้อยกว่าร้อยละ 60) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพิชกระท่อมอยู่ในระดับต่ำ คะแนน 6-7 คะแนน (ร้อยละ 60-79) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพิชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนน 8-10 คะแนน (มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 80) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพิชกระท่อมอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบประเมินทัศนคติต่อการใช้พิชกระท่อม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 10 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน จะให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง ทัศนคติต่อการใช้พิชกระท่อมอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง ทัศนคติต่อการใช้พิชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง ทัศนคติต่อการใช้พิชกระท่อมอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีข้อความทั้งหมด 20 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด-ปลายปิด เพื่อประเมินปัจจัย

ด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว เพื่อน และชุมชน โดยให้เลือกตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน หากตอบ “ใช่” ได้ 1 คะแนน หรือหากตอบ “ไม่ใช่” ให้ 0 คะแนน สำหรับข้อคำถามเชิงบวก และสำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม การแปลผลคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1971) ได้แก่ คะแนน 0-11 คะแนน (น้อยกว่าร้อยละ 60) หมายถึง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับไม่ดี คะแนน 12-15 คะแนน (ร้อยละ 60-79) หมายถึง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนน 16-20 คะแนน (มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80) หมายถึง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามรูปแบบการใช้พืชกระท่อม ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด-ปลายปิด เพื่อประเมินรูปแบบการใช้พืชกระท่อม ได้แก่ ประวัติการใช้พืชกระท่อม การใช้พืชกระท่อมในปัจจุบัน อายุที่ใช้พืชกระท่อมครั้งแรก ความถี่ของการใช้พืชกระท่อม วิธีการใช้พืชกระท่อม ปริมาณการดื่มน้ำต้มใบกระท่อมต่อครั้ง ปริมาณใบพืชกระท่อมที่ใช้ในแต่ละครั้ง ช่วงเวลาของการใช้พืชกระท่อม ชนิดของพืชกระท่อมที่ใช้ และการผสมสารต่าง ๆ กับพืชกระท่อม

ส่วนที่ 6 แบบประเมิน ASSIST (The Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Testing) เป็นแบบประเมินมาตรฐานที่พัฒนาโดยองค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) แบบประเมินนี้ใช้คัดกรองประสบการณ์ในการใช้ยาสูบ สุรา และสารเสพติดตัวอื่นๆ และแปลเป็นฉบับภาษาไทยโดย สาวิตรี อัยมางค์กรชัย และนพพร ตันติรังสี (2554) ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ เกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้พืชกระท่อมช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งจะแสดงให้เห็นระดับความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม โดยข้อคำถามข้อที่ 1 เกี่ยวกับการเคยใช้สารเสพติดในชีวิต ข้อคำถามข้อที่ 2-5 เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ข้อคำถามข้อที่ 6-8 เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด การรวมคะแนนจะรวมข้อที่ 2-7 ไม่ต้องรวมคะแนนข้อที่ 1 และข้อที่ 8 การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (WHO, 2002) ได้แก่ คะแนน 0-3 คะแนน หมายถึง ระดับความเสี่ยงต่ำ คะแนน 4-26 หมายถึง ระดับความเสี่ยงปานกลาง และมากกว่าหรือเท่ากับ 27 หมายถึง ระดับความเสี่ยงสูง

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ สำหรับความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา วิเคราะห์ค่าความตรงตามของเนื้อหา (IOC) ได้ค่า ดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหาตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และสำหรับความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมด้วยวิธี Kuder-Richardson 20 (KR-20) เท่ากับ 0.83 และหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมินทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อมแบบสอบถามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และแบบประเมิน ASSIST เท่ากับ 0.91, 0.81 และ 0.95 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพ ในการสำรวจและขอความร่วมมือเข้าร่วมโครงการวิจัย การดำเนินการเก็บข้อมูลจะใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที ต่อตัวอย่าง 1 ราย สำหรับโครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองการวิจัยในมนุษย์

จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่โครงการ 0029/2565 วันที่รับรอง 31 ตุลาคม พ.ศ.2565

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนาสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด และ 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก (Multiple logistic regression analysis) คัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี Enter selection โดยนำเสนอค่า Crude Odds Ratio (COR) และ Adjusted Odds Ratio (AOR) ตลอดจนค่าช่วงเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (95% of Confidence interval) การแปลผลพิจารณาจากค่า Odds Ratio (OR) กรณีค่า OR มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า ปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการไข้พิษกระท่อม และค่า OR มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า ปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยป้องกันต่อการไข้พิษกระท่อม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.1) อายุระหว่าง 25-59 ปี (ร้อยละ 56.3) โดยมีอายุเฉลี่ย 49.1 ปี (S.D.= 17.8) สถานภาพโสด (ร้อยละ 52.0) จบการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา/ปวช. (ร้อยละ 37.6) มีรายได้ 10,000 ขึ้นไป (ร้อยละ 62.6) ซึ่งมีความเพียงพอของรายได้คิดเป็นร้อยละ 96.2 ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 28.3) โดยมีผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพร้อยละ 31.9 และมีโรคประจำตัวคิดเป็นร้อยละ 45.6 โดยส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 25.7) รองลงมาคือ โรคเบาหวาน (ร้อยละ 19.0) และโรคไขมันในเลือดสูง (ร้อยละ 2.9) นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพิษกระท่อมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 55.1) โดยมีค่าเฉลี่ย 7.61 คะแนน (S.D.=2.31) มีทัศนคติต่อการไข้พิษกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.0) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.51 คะแนน (S.D.=0.42) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.9) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 13.98 คะแนน (S.D.=1.97) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n=689)

ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			สถานภาพสมรส		
หญิง	414	60.1	สมรส	303	44.0
ชาย	275	39.9	โสด	358	52.0
อายุ (ปี)			หม้าย/หย่า/แยกกัน	28	4.0
18-24	81	11.8	รายได้ต่อเดือน		
25-59	388	56.3	<10,000 บาท	258	37.4
≥60 ขึ้นไป	220	31.9	≥10,000 บาทขึ้นไป	431	62.6
Mean= 49.1, S.D.= 17.8, Min-Max= 18-87			อาชีพ		
ระดับการศึกษา			นักเรียน/นักศึกษา	41	5.9
ประถมศึกษา	236	34.3	รับราชการ	69	10.0
มัธยมศึกษา/ ปวช.	259	37.6	เกษตรกร	165	23.9

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n=689) (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อนุปริญญา/ ปวส.	129	18.7	รับจ้าง	195	28.3
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	65	9.4	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	219	31.9
ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม			ความเพียงพอของรายได้		
น้อย	196	28.4	เพียงพอ	663	96.2
ปานกลาง	114	16.5	ไม่เพียงพอ	26	3.8
สูง	379	55.1	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม		
Mean= 7.61, S.D.= 2.31, Min-Max= 3-10			ไม่ดี	85	12.4
ทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อม			ปานกลาง	85	12.4
ปานกลาง	455	66.0	ดี	191	27.7
สูง	234	34.0	Mean= 13.98, S.D.= 1.97, Min-Max= 8-17		
Mean= 3.51, S.D.= 0.42, Min-Max= 2.60-5.00					

เมื่อวิเคราะห์ความชุกของการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนใช้พืชกระท่อม ร้อยละ 23.2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกความชุกของการใช้พืชกระท่อม (n=689)

ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การใช้พืชกระท่อมในปัจจุบัน		
ไม่ใช้	529	76.8
ใช้	160	23.2

ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อมโดยใช้แบบประเมิน ASSIST ซึ่งแบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินมาตรฐานพัฒนาโดยองค์การอนามัยโลก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 89.7) ซึ่งมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-30 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.63 คะแนน (S.D.=4.60) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับของความเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อมโดยใช้แบบประเมิน ASSIST (n=689)

ระดับความเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (0-3 คะแนน)	618	89.7
ปานกลาง (4-26 คะแนน)	64	9.3
สูง (≥ 27 คะแนน)	7	1.0
Mean= 1.63 คะแนน, S.D.= 4.60 คะแนน, Min-Max= 0-30 คะแนน		

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง (n=160) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใช้พืชกระท่อมครั้งแรกช่วงอายุ 18-20 ปี (ร้อยละ 51.3) โดยมีความถี่ของการใช้พืชกระท่อม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 31.3) สำหรับวิธีการใช้พืชกระท่อม พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนใช้พืชกระท่อมในรูปแบบใช้ใบสดตำกับน้ำกิน โดยมีปริมาณการเติมน้ำต้มใบกระท่อมต่อครั้ง 3-4 แก้ว (ร้อยละ 44.5) ซึ่งมีปริมาณการใช้ใบพืชกระท่อมที่ใช้ในแต่ละครั้ง 1-5 ใบ (ร้อยละ 61.2) และใช้พืชกระท่อมก่อนทำงาน (ร้อยละ 51.9) นอกจากนี้ชนิดของพืชกระท่อมที่ใช้เป็นกระท่อมแดง (ร้อยละ 61.2) ซึ่งไม่ได้ผสมสารต่าง ๆ กับพืชกระท่อม (ร้อยละ 54.4) โดยมีร้อยละ 26.9 ผสมน้ำกระท่อมกับน้ำโค้ก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการใช้พืชกระท่อม (n=160)

ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	ลักษณะของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุที่ใช้พืชกระท่อมครั้งแรก			วิธีการใช้พืชกระท่อม		
9-11 ปี	2	1.2	กินใบสดแล้วคายกากทิ้ง	50	31.3
12-14 ปี	32	20.0	กินใบสดไม่คายกากทิ้ง	4	2.5
15-17 ปี	44	27.5	ใช้ใบสดตำน้ำกิน	101	63.1
18-20 ปี	82	51.3	ผสมกับเครื่องดื่ม	5	3.1
ความถี่ของการใช้พืชกระท่อม			ปริมาณการเติมน้ำต้มใบกระท่อมต่อครั้ง (n=101)		
1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์	50	31.3	1 - 2 แก้ว	24	23.8
3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์	16	10.0	3 - 4 แก้ว	45	44.5
5 - 6 ครั้งต่อสัปดาห์	17	10.6	5 - 6 แก้ว	12	11.9
ใช้ทุกวันต่อสัปดาห์	11	6.9	7 - 8 แก้ว	20	19.8
1-2 ครั้งต่อเดือน	40	25.0	ปริมาณใบพืชกระท่อมที่ใช้ในแต่ละครั้ง		
3-4 ครั้งต่อเดือน	26	16.2	1 - 5 ใบ	98	61.2
ชนิดของพืชกระท่อมที่ใช้			6 - 10 ใบ	46	28.8
กระท่อมแดง	98	61.2	11 - 15 ใบ	16	10.0
กระท่อมเขียว	62	38.8	ช่วงเวลาของการใช้น้ำใบพืชกระท่อม		
การผสมสารต่างๆ กับพืชกระท่อม			ใช้เฉพาะตอนเช้า	41	25.6
ยาแก้ไอ	30	18.7	ใช้เรื่อย ๆ ตลอดทั้งวัน	36	22.5
ไม่ผสม	87	54.4	ใช้ก่อนทำงาน	83	51.9
น้ำโค้ก	43	26.9			

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก (Multiple logistic regression analysis) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ โดยพบว่า ประชาชนเพศชายใช้พืชกระท่อมเป็น 2.98 เท่าของประชาชนเพศหญิง (AOR= 2.98, 95% CI= 1.55-4.74, p=0.007) อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 25-59 ปี ใช้พืชกระท่อมเป็น 2.81 เท่า ของประชาชนที่มีอายุมากกว่า หรือเท่ากับ 60 ปี (AOR= 2.81, 95% CI= 1.16-6.76, p=0.021) ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม พบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมระดับต่ำ/ปานกลางใช้พืชกระท่อมเป็น 2.04 เท่าของประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับพืช

กระท่อมระดับสูง (AOR= 2.04, 95% CI= 1.06-3.98, p=0.007) ทักษะคิดต่อการใช้พืชกระท่อม พบว่าประชาชนที่มีทักษะคิดต่อการใช้พืชกระท่อมระดับปานกลางใช้พืชกระท่อมเป็น 1.62 เท่าของประชาชนที่มีทักษะคิดต่อการใช้พืชกระท่อมระดับสูง (AOR= 1.62, 95% CI= 1.06-2.94, p=0.030) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมระดับไม่ดีใช้พืชกระท่อมเป็น 2.89 เท่าของประชาชนที่มีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง/ดี (AOR= 2.89, 95% CI= 1.40-5.95, p=0.004) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พืชกระท่อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก (n=689)

ตัวแปร	จำนวน (%)	Crude (COR)			Adjusted (AOR)		
		OR	95% CI	p-value	OR	95% CI	p-value
เพศ							
ชาย	275 (39.9)	3.44	1.89-4.35	0.004	2.98	1.55-4.74	0.007*
หญิง	414 (60.1)	1.00			1.00		
อายุ							
18-24 ปี	81 (11.8)	0.96	0.55-1.76	0.956	1.03	0.54-1.96	0.927
25-59 ปี	388 (56.3)	3.42	1.65-6.51	<0.001	2.81	1.16-6.76	0.021*
≥60 ปีขึ้นไป	220 (31.9)	1.00			1.00		
สถานภาพสมรส							
สมรส	358 (52.0)	1.00			1.00		
โสด/หม้าย/หย่า/แยก	331 (48.0)	1.30	0.79-2.13	0.304	1.48	0.81-2.72	0.207
ระดับการศึกษา							
ต่ำกว่าปริญญาตรี	624 (90.6)	2.53	0.77-8.27	0.125	3.11	0.92-10.5	0.069
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	65 (9.4)	1.00			1.00		
รายได้ต่อเดือน							
<10,000 บาท	258 (37.4)	1.03	0.62-1.71	0.915	1.24	0.71-2.19	0.449
≥10,000 บาทขึ้นไป	431 (62.6)	1.00			1.00		
ความเพียงพอของรายได้							
เพียงพอ	663 (96.2)	1.00			1.00		
ไม่เพียงพอ	26 (3.8)	1.40	0.32-6.00	0.657	1.45	0.88-2.66	0.330
อาชีพ							
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	470 (68.1)	1.68	0.94-3.01	0.080	1.32	0.68-2.52	0.410
ประกอบอาชีพ	219 (31.9)	1.00			1.00		
ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม							
ต่ำ/ปานกลาง	310 (44.9)	3.47	1.85-6.46	0.006	2.04	1.06-3.98	0.007*
สูง	379 (55.1)	1.00			1.00		
ทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อม							
ปานกลาง	455 (66.0)	1.80	1.10-2.96	0.020	1.62	1.06-2.94	0.030*
สูง	234 (34.0)	1.00			1.00		

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พืชกระท่อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก (n=689) (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (%)	Crude (COR)			Adjusted (AOR)		
		OR	95% CI	p-value	OR	95% CI	p-value
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม							
ไม่ดี	85 (12.4)	3.63	2.05-6.43	<0.001	2.89	1.40-5.95	0.004*
ปานกลาง/ดี	604 (87.6)	1.00			1.00		

หมายเหตุ 1.00 = Reference group *p<0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความชุกการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนใช้พืชกระท่อม ร้อยละ 23.2 โดยมีสัดส่วนน้อยกว่าการใช้พืชกระท่อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชที่พบความชุกของการใช้พืชกระท่อมเท่ากับ ร้อยละ 47.0 (Assanangkornchai & Sainamg, 2020) และจากการสำรวจคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อประมาณการจำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด พ.ศ. 2562 พบว่า ประชาชนใช้น้ำต้มใบกระท่อม จำนวน 5.12 แสนคน หรือคิดเป็น 10.19 ต่อพันประชากร โดยกระท่อมเป็นสารเสพติดที่มีจำนวนผู้ใช้น่าจะเป็นอันดับสามรองมาจากกัญชา และยาบ้า (เครือข่ายพัฒนานโยบายและข้อมูลยาเสพติด, 2562) และพบความชุกน้อยกว่าการศึกษาของดาริกา ไสงาม (2564) ศึกษาความชุกของการดื่มสุรา การใช้พืชกระท่อม และการใช้ 4X100 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 54.9 ของกลุ่มตัวอย่างใช้พืชกระท่อมเป็นประจำทุกวัน โดยผู้ใช้พืชกระท่อมส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม จะเห็นได้จากการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมา ศึกษาเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมในพื้นที่ภาคใต้ที่เป็นแหล่งของพืชกระท่อมในอดีตที่พบได้มากตามธรรมชาติในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย และด้วยการใช้พืชกระท่อมของประชาชนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนและใช้กันมานานตั้งแต่สมัยอดีต และสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมในทางสมุนไพรและใช้เพื่อเพิ่มพลังในการทำงาน (ธนัช นาคะพันธ์, 2560) ดังนั้นจึงพบความชุกของการใช้พืชกระท่อมสูงกว่าพื้นที่อื่นๆ จะเห็นได้ว่าการใช้พืชกระท่อมในพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากภาคใต้ของประเทศไทยเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และยังมี การศึกษาน้อยเกี่ยวกับพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากภาคใต้ของประเทศไทย โดยจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดต้น ๆ ที่ปลูกกระท่อมเพื่อใช้ในทางเศรษฐกิจ และจากการปลดล็อกกฎหมายเกี่ยวกับการให้พืชกระท่อมไม่อยู่ในบัญชียาเสพติด ส่งผลให้ความชุกของการใช้พืชกระท่อมของประชากรในจังหวัดปทุมธานีสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมการปลูกพืชกระท่อมเป็นพืชเศรษฐกิจ และจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดนำร่องของการปลูกพืชกระท่อมอีกด้วย นอกจากนี้ชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ปลูกพืชกระท่อมเป็นจำนวนมาก เป็นที่นิยมของการปลูกเพื่อใช้ในครัวเรือน และปลูกเพื่อจำหน่าย ดังนั้นจึงทำให้โอกาสที่ประชากรทั่ว ๆ ไปในชุมชนสามารถเข้าถึงกระท่อมได้ง่ายขึ้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้พืชกระท่อมในปัจจุบัน สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับสูง และมีทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อมอยู่ในระดับสูง ทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่ใช้พืชกระท่อมในปัจจุบัน เนื่องจากความรู้ และทัศนคติเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรม สอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Schwartz,1975) กล่าวว่า

เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้น ก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง และขั้นสุดท้ายจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ฟิซกระท่อมของประชาชน พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ เพศชาย อายุ 25-59 ปี ความรู้เกี่ยวกับฟิซกระท่อม ทัศนคติต่อการใช้ฟิซกระท่อม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

เพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ฟิซกระท่อม สามารถอธิบายได้ว่า เพศชายมีความอยากรู้อยากลองมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้การเข้าถึงการใช้ฟิซกระท่อมง่ายขึ้น นอกจากนี้เพศชายอยู่ในสังคม หรือกลุ่มชุมชนที่มีการใช้ฟิซกระท่อมกันมาก มักจะเป็นสิ่งชักจูงให้เกิดการอยากเรียนรู้ อยากลอง ทั้งนี้อาจมีบุคคลในครอบครัวเป็นต้นแบบที่อาจส่งผลให้เกิดแรงขับแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอก และทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบและนำไปสู่การใช้ฟิซกระท่อมได้ (Charoenratana et al, 2021) และส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ได้คลุกคลี พบเห็น และอีกส่วนหนึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่นๆ โดยสอดคล้องกับการสำรวจคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อประมาณการจำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด พ.ศ. 2562 พบว่า เพศชายมีอัตราการใช้ฟิซกระท่อมสูงกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะในช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไปซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน (เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลยาเสพติด, 2562)

อายุ 25-59 ปี มีความสัมพันธ์กับการใช้ฟิซกระท่อม สามารถอธิบายได้ว่า ในปี พ.ศ. 2564 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ได้กำหนดยกเลิกฟิซกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ซึ่งจะมีผลให้ฟิซกระท่อมไม่ถูกควบคุมเป็นยาเสพติดให้โทษ จะเห็นว่าประชาชนทั่วไปสามารถใช้ฟิซกระท่อมได้โดยเสรี (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุข, 2564) และสามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน นอกจากนี้ช่วงอายุที่ใช้ฟิซกระท่อมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 25-59 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน โดยคนเหล่านี้มักมีครอบครัวและต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว ซึ่งปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลกลุ่มอาชีพเกษตรกร และรับจ้างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในชุมชนนี้ต้องทำงานเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากต้องหารายได้ให้เพียงพอค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งการทำงานหนักทำให้ร่างกายอ่อนล้า ดังนั้นการแสวงหาเครื่องทุ่นแรงเพื่อทำให้สามารถทำงานได้มากขึ้นจึงเป็นเรื่องที่หลายคนแสวงหา ฉะนั้นกระท่อมจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของประชาชน ในชุมชนเพื่อกระตุ้นพละกำลังให้สามารถทำงานได้อย่างปกติ

ความรู้เกี่ยวกับฟิซกระท่อม และทัศนคติต่อการใช้ฟิซกระท่อมมีความสัมพันธ์กับการใช้ฟิซกระท่อม สามารถอธิบายได้ว่า จากทฤษฎี KAP (Schwartz, 1975) กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่ถูกต้องต่อการใช้ฟิซกระท่อม ก็จะมีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการใช้ฟิซกระท่อม และอาจมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ฟิซกระท่อมได้ โดยความรู้เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะมีผลต่อความเชื่อของบุคคล หากกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับฟิซกระท่อมที่ถูกต้องซึ่งอาจจะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการใช้ฟิซกระท่อม ซึ่งทัศนคติส่งผลต่อการใช้ฟิซกระท่อม เนื่องจากประชาชนมักคิดว่า กระท่อมเป็นพืชสมุนไพร และการใช้ฟิซกระท่อมดีกว่าการดื่มสุรา เพราะสังคมยอมรับได้มากกว่า นอกจากนี้ใช้แล้วมีผลการแสดงออกน้อยกว่าสุรา หรือยาเสพติดชนิดอื่น ๆ เช่น ใช้แล้วทำงานได้ ไม่เวียนวอย หรืออาละวาด นอกจากนี้แล้วการไม่ตระหนักถึงผลกระทบของฟิซกระท่อมต่อสุขภาพที่เกิดจากการใช้ฟิซกระท่อมในปริมาณมากและต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลต่อการใช้ฟิซกระท่อมมากยิ่งขึ้นได้ (Charoenratana, 2019) โดยประชาชนมักมองว่าการใช้ฟิซกระท่อมเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นภาพที่คุ้นเคย ส่วนมากใช้ฟิซกระท่อมแล้วไม่มีผลเสียอะไรต่อชุมชน (เฉลิมชัย นาคคำ, 2560) นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการใช้ฟิซกระท่อมเป็นเรื่องธรรมดา และยังสอดคล้องกับบทกฎหมาย จึงทำให้การใช้ฟิซกระท่อมเป็นเรื่องปกติของสังคม ไม่รู้สึกรังเกียจผู้ใช้ฟิซกระท่อม เพราะใช้แล้วไม่ระราน

ช่วยกันทำงานมากกว่าการก่อการทะเลาะวิวาท ทำให้ผู้งาน ชยัน ซึ่งในชุมชนส่วนมากใช้พืชกระท่อมเพื่อทำงาน (กิตติวงศ์ สาสวด, 2559)

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญเพราะการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งซื้อขายพืชกระท่อมได้ง่าย จะส่งผลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พืชกระท่อม เนื่องจากมีวงจำหน่ายในราคาถูก หาซื้อได้ง่าย และแพร่หลายในย่านชุมชน หรืออาจหาได้ง่ายเพราะปลูกไว้ใช้เองภายในครัวเรือน จึงส่งผลต่อการใช้พืชกระท่อมที่อาจนำไปสู่การเกิดความเสี่ยงจากการใช้ได้ (Talek et al, 2021) และส่งผลอันตรายต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น (ศุภกิตติ์ เลขวิจิตร และคณะ, 2563) อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน บุคคลทั่วไปสามารถซื้อและจำหน่ายพืชกระท่อมได้อย่างถูกกฎหมายทั้งในตลาด ชุมชน หรือ ออนไลน์ ดังนั้นหากปราศจากการกำกับดูแลของภาครัฐ และหน่วยงานทางสุขภาพ จะทำให้การใช้พืชกระท่อมมีโอกาสสูงที่จะถูกใช้อย่างผิดวิธี หรือหากไม่มีการควบคุมด้านกฎหมาย กระท่อมอาจเป็นภัยที่คุกคามต่อสาธารณสุขชนได้

สรุป

จากผลของความชุกของการใช้พืชกระท่อม พบว่า ชุมชนบ้านกระแซง จังหวัดปทุมธานี ใช้พืชกระท่อมร้อยละ 23.2 จะเห็นได้ว่าปัญหาการใช้พืชกระท่อมอย่างไม่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขในทางที่ถูกต้อง ซึ่งต้องใช้กลวิธีหลายๆ อย่างร่วมกันเพื่อลดการใช้พืชกระท่อมที่อาจนำไปสู่การเกิดผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทาง มาตรการลดการใช้พืชกระท่อม และอาจเป็นการลดค่าใช้จ่ายของประเทศจากการรักษาพยาบาลด้วยโรคที่มาจากการใช้พืชกระท่อม ดังนั้นจากปัญหาการใช้พืชกระท่อมกำลังมีแนวโน้มสูงขึ้น ที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง และผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาวหากใช้อย่างต่อเนื่อง จึงควรต้องหาแนวทางการป้องกันและควบคุมการใช้ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เจ้าหน้าที่ทางสุขภาพของหน่วยงานในพื้นที่สามารถประยุกต์ใช้ผลจากการศึกษานี้ไปใช้ในการวางแผนโครงการโดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมของประชาชนในชุมชน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทักษะต่อการใช้พืชกระท่อม ซึ่งจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้อง ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่เหมาะสมจะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนการรับรู้ต่อการใช้พืชกระท่อม เพื่อนำไปสู่การลดการใช้และเสพติดต่อไป

2) เจ้าหน้าที่ทางสุขภาพ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานในพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเฝ้าระวัง และควบคุมการใช้พืชกระท่อมให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม หรืออาจนำไปสู่การกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชากรเพศชายที่มีอายุ 25-59 ปี ซึ่งอยู่ในวัยแรงงานที่มีอัตราการใช้สูง และมีความเสี่ยงสูงต่อการได้รับผลกระทบที่เกิดจากการใช้พืชกระท่อม

3) หน่วยงานสุขภาพในพื้นที่ควรมีการประเมินปัญหาสุขภาพในกลุ่มผู้ใช้พืชกระท่อมที่มีโรคประจำตัว เพื่อเป็นการคัดกรอง ประเมินภาวะเสี่ยง และนำไปสู่การวางแผนกำหนดแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพอื่น ที่อาจตามมาจากการใช้พืชกระท่อมปริมาณมาก และต่อเนื่องในประชาชนที่มีโรคประจำตัว

4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมจากครอบครัว ชุมชน สังคม ที่ส่งผลต่อการใช้พืชกระท่อมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดผลกระทบในระยะยาวต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้พืชกระท่อมต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย หรือแผนในการควบคุมและป้องกันการใช้กระท่อมในชุมชน
- 2) ควรนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรม และออกแบบการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาทดลองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระแซงที่อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ยินดี และให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดีด้วยความสมัครใจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวงศ์ สาสวด. (2559). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารชุมชนวิจัย, 10(1), 116-124.
- กิตติศักดิ์ เหมือนดาว. (2564). การทดสอบทางพิษเคมีของพืชกระท่อมและการแยกไมโทราไจน์จากใบกระท่อมเพื่อใช้เป็นสาร มาตรฐาน และการศึกษาความเข้าใจและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจาก บัญชียาเสพติดประเภทที่ 5. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด. (2562). รายงานผลการสำรวจครัวเรือนเพื่อคัดจำนวนประชากรผู้ใช้สารเสพติดของประเทศไทย ปี 2562. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เฉลิมชัย นาคคำ. (2560). การแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทใบกระท่อมในชุมชนบ้านยาว หมู่ที่ 1 ตำบลราตาปันยัง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ดาริกา ไสงาม (2564). แบบแผนการใช้พืชกระท่อมเป็นสารทดแทนในกลุ่มผู้สูบบุหรี่ ในจังหวัดสงขลา: การศึกษาระยะติดตามกลุ่มตัวอย่าง. ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ธนัช นาคะพันธ์. (2560). การศึกษาการใช้ประโยชน์จากกระท่อมในการรักษาโรคของหมอฟันบ้านภาคใต้. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 14(3), 274-285.
- ศุภกิตติ์ เลขวิจิตร, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, และบุญยิ่ง ประทุม. (2563). พฤติกรรมของเยาวชนที่เสพยากระท่อม: กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์, 3(1), 16-29.
- สาวตรี อัสนางค์กรชัย และนพพร ต้นติรังสี. (2554). แบบคัดกรอง ASSIST V3.1. แผนงานวิชาการสารเสพติดชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุข. (2564). กฎหมายเกี่ยวกับการใช้กระท่อม. สืบค้นจาก <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?p=6063>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแซง. (2565). สถิติจำนวนประชากรตำบลกระแซง. ปทุมธานี.
- Assanangkornchai, S., Sainamg, D. (2020). Kratom in Local Traditional used. Summary of Kratom Plant, Centre for Addiction Studies. Songkhla.

- Ahmad, K., Aziz, Z. (2012). *Mitragyna speciosa* use in the northern states of Malaysia: a cross-sectional study. **J Ethnopharmacol**, 141(1), 446-550.
- Bloom, B.S. (1971). **Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**. New York: McGraw-Hill.
- Best, J.W. (1977). **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Charoenratana, S. (2019). Kratom Plant and Thai Society. **ONCB Journal**, 35(1), 6–10.
- Charoenratana, S., Anukul, C., Aramrattan, A. (2021). Attitudes towards Kratom use, decriminalization and the development of a community-based Kratom control mechanism in Southern Thailand. **International Journal of Drug Policy**, 95, 103197.
- Daniel, W.W. (1995). **Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences**. New York: Wiley & Sons.
- Eastlack, S.C., Cornett, E.M., Kaye, A.D. (2020). Kratom-Pharmacology, Clinical Implications, and Outlook: A Comprehensive Review. **Pain Ther**, 9(1), 55-69.
- Grundmann, O., Veltri, C.A., Morcos, D., Knightes, D., Smith, K.E., Singh D, et al. (2022). Exploring the self-reported motivations of kratom (*Mitragyna speciosa* Korth.) use: a cross-sectional investigation. **Am J Drug Alcohol Abuse**, 48(4), 433-444.
- Grundmann, R. (2017). The Problem of Expertise in Knowledge Societies. **Minerva**, 55(1), 25-48.
- Prozialeck, W.C., Avery, B.A., Boyer, E.W., Grundmann, O., Henningfield, J.E., Kruegel, A.C., et al. (2019). Kratom policy: The challenge of balancing therapeutic potential with public safety. **International Journal of Drug Policy**, 70, 70–77.
- Schwartz, N.E. (1975). Nutritional knowledge, attitudes, and practices of high school graduates. **J Am Diet Assoc**, 66(1), 28-31.
- Swogger, M.T., Smith, K.E., Garcia-Romeu, A., Grundmann, O., Veltri, C.A., Henningfield, J.E., et al. (2022). Understanding Kratom Use: A Guide for Healthcare Providers. **Frontiers in Pharmacology**, 13, 801855.
- Talek, M., Cottler, L.B., Wichaidit, W., Assanangkornchai, S. (2021). Patterns of Kratom Use among Male Drug Users in the Deep South of Thailand. **Thai Journal of Public Health**, 51(1), 16-22.
- WHO. (2002). The Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Test (ASSIST): development, reliability and feasibility. **Addiction**, 97(9), 1183-1194.